Viite: Tulevaisuusvaliokunnan lausuntopyyntö asiassa VNS 3/2021 vp

Valtioneuvoston selonteko kestävän kehityksen globaalista toimintaohjelmasta Agenda2030:sta - Kohti hiilineutraalia hyvinvointiyhteiskuntaa

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta, joka koskee kestävän kehityksen toimintaohjelmaa (Agenda 2030).

Tiivistelmä lausuntomme pääviesteistä:

- Suomi on kestävän kehityksen globaali edelläkävijä useilla eri mittareilla mitattuna.
- Haasteemme liittyvät muiden kehittyneiden maiden tapaan ilmastonmuutoksen hillintään, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja ylikulutuksen taittamiseen.
- Hyvän tason säilyttäminen edellyttää vahvaa hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjaa, joka syntyy kestävä talouskasvusta, korkeasta työllisyydestä ja tasapainoisesta julkisesta taloudesta.
- Talouden tervehdyttämiseksi Teknologiateollisuus on viestinyt, että Suomen velkaantuminen on saatava hallintaan, työttömyysturvaa on uudistettava kannustavaksi ja paikallisen sopimisen mahdollisuuksia laajennettava.
- Digvihreä kasvu varmistetaan parhaiten investoimalla osaamiseen, tekemällä Suomesta innovaatioihin ja investointeihin houkutteleva toimintaympäristö sekä panostamalla digitalisaatioon ja vähähiilisyys- ja kiertotalous-ratkaisuihin.
- Kannustimia tarvitaan erityisesti sähköistymis- ja digitalisaatiokehityksen vauhdittamiseen sekä uusille innovaatioille, yritysten uudistumiselle ja kansainvälistymiselle.
- Toimialakohtaisten vähähiilisyys- ja kiertotaloustiekarttojen toimeenpanoa tuettava erityisesti pilotoimalla ja skaalaamalla ratkaisuja sekä luomalla niille markkinoita julkisten hankintojen kautta.
- Yritysvastuullisuus kokoaa kestävän kehityksen pääpilarit. Vastuullisuuden hallinnassa tarvitaan EU-sääntelyä ja vapaaehtoisia toimia.

Lausunto

Teknologiateollisuus ry:llä on noin 1600 jäsenyritystä. Ne edustavat kattavasti elektroniikka- ja sähköteollisuutta, kone- ja metallituoteteollisuutta, metallien jalostusta, tietotekniikkaa sekä suunnittelu- ja konsultointialaa. Teknologiateollisuus vastaa 50 prosentista Suomen viennistä ja 70 prosentista yksityisen sektorin tutkimus- ja kehitysinvestoinneista. Ala työllistää suoraan lähes 300 000 ja välillisesti noin 700 000 suomalaista.

Jäsenyrityksillämme on siten merkittävä rooli Suomen pitkäaikaisen menestyksen rakentamisessa ja kestävän kehityksen tavoitteiden täyttämisessä. Yhteiskunnan yhtenä tärkeänä tehtävänä on puolestaan huolehtia siitä, että suomalainen toimintaympäristö tukee hiilineutraalin hyvinvointiyhteiskunnan rakentumista, investointeja ja yritystemme kansainvälistä kilpailukykyä.

Lausuttavana oleva valtioneuvoston selonteko arvio kattavasti Suomen tilannetta YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa, mikä puolestaan vaikuttaa sekö maamme kansainväliseen maineeseen sekä Suomen houkuttelevuuteen toiminta- ja investointikohteena.

Selonteko kuvaa Suomen nykytilanteen Agenda2030:n toteuttamisessa, hallituksen toimet kunkin 17 kestävän kehityksen tavoitteen osalta, toimeenpanotyötä ohjaavat politiikkaperiaatteet, kansallisen toimeenpanon organisoinnin, sekä toimeenpanon seurannan ja arvioinnin mekanismit. On hyvin tärkeää, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle säännöllisesti selonteon Suomen tilanteesta kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamisessa.

Suomi on maailman kärkeä kestävän kehityksen tavoitteissa

Selonteossa on todettu, että Suomi on usein kansainvälisten kestävän kehityksen vertailujen kärjessä. Olemme saavuttaneet tai saavuttamassa useimmat Ageda 2030 -päätavoitteet, jotka liittyvät esimerkiksi ihmisten hyvinvointiin, koulutukseen, energiaan ja ympäristöön sekä talouteen ja yhteiskunnan vakauteen.

Suurimmat haasteemme liittyvät selonteon mukaan puolestaan kulutus- ja tuotantotapojen muutostarpeeseen, ilmastotoimiin, merien ja vesistöjen tilaan sekä muiden maiden tukemiseen. Haasteet ovat pitkälti samoja kuin muissakin kehittyneissä Euroopan maissa.

Teknologiateollisuus näkee Suomen vahvuudet ja haasteet samalla tavoin kuin maan hallitus. Seuraavassa on käsitelty yksityiskohtaisemmin hyvän tilan säilyttämiseksi ja haasteiden selättämiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

Kestävän kehityksen rahoitus nojaa rakenteellisiin uudistuksiin

Selonteossa on todettu, että Agenda 2030 tähtää köyhyyden poistamiseen sekä kestävään kehitykseen, jossa otetaan ympäristö, talous ja ihminen tasavertaisesti huomioon. Suomi on muiden pohjoismaisten hyvinvointiyhteiskuntien tavoin onnistunut tavoitteiden saavuttamisessa hyvin, koska taloutemme perusta on ollut kunnossa ja demokratia on luonut vakaat yhteiskunnalliset olot.

Teknologiateollisuus näkee selonteon tavoin, että parhaat edellytykset kestävälle kehitykselle syntyvät ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä talouskasvusta, korkeasta työllisyydestä ja kestävästä julkisesta taloudesta. Kiireellisimmiksi toimiksi nousevat siten yksityisen sektorin työpaikkoja lisäävät työllisyystoimet ja julkisen talouden tasapainottaminen. Teknologiateollisuus on viestinyt, että Suomen velkaantuminen on saatava hallintaan, työttömyysturvaa on uudistettava kannustavaksi ja paikallisen sopimisen mahdollisuuksia laajennettava.

Tarvittavat työllisyyspäätökset jäivät hallituksen puolivälitarkastelussa huhtikuussa 2021 vajavaisiksi, eivätkä ne todennäköisesti riitä hallituksen itselleen asettaman työllisyystavoitteen saavuttamiseen.

Selonteossa hallitus lupaa helpottaa palkkatyön, yrittäjyyden ja muiden tulomuotojen yhteensovittamista ja uudistaa soviteltua työttömyysturvaa. Tätä tavoitetta palvelemaan selonteossa luvataan tehdä *jatkoselvitys siirtymisestä yleiseen ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan kaikille työssäoloehdon täyttäneille* (s. 24). Selvitys on kannatettava, mutta vielä tärkeämpää olisi toteuttaa itse uudistus viipymättä.

Suomen talouspolitiikan toimissa, ja erityisesti elvytyksen jatkotarpeiden arvioinnissa, tulee ottaa huomioon talouden toipuminen koronakriisistä ja tarve hillitä julkisen talouden velkaantumista.

Teknologiateollisuuden näkemyksen mukaan talousviritys on tällä hetkellä liian elvyttävä markkinanäkymiin nähden. Huolena onkin, että kasvavan velan hoitoon vaadittava julkisen talouden sopeuttamistarve tulee entisestään heikentämään tutkimus- kehitys- ja innovaatiorahoitusta että muita kestävän kehityksen edistämisen kannalta kriittisiä panostuksia. Sama huoli on tunnistettu myös selonteossa (s. 18): *Valtio on velkaantunut merkittävästi lyhyessä ajassa ottaessaan koronan aiheuttamaa iskua vastaan taloudessa. Nämä vaikuttavat edellytyksiin luoda pitkän aikavälin kestävää kasvua sekä laajemmin koko Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamiseen.*

Tuetaan uusia innovaatioita, yritysten uudistumista ja kansainvälistymistä

Elvytyspanosten suuntaaminen vihreään siirtymään on erittäin kannatettavaa. Elvytysrahoitus ei kuitenkaan yksin riitä, vaan digvihreä kasvu varmistetaan parhaiten investoimalla osaamiseen, tekemällä Suomesta innovaatioihin ja investointeihin houkutteleva toimintaympäristö sekä panostamalla digitalisaatioon ja vähähiilisyys- ja kiertotalousratkaisuihin.

Selonteossa on lisäksi hyvin tuotu esiin se, että *"yksityistä rahoitusta, teknologiaa ja innovaatioita tarvitaan paitsi kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi, myös suomalaisyritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämiseen."*

Suomessa julkinen rahoitus yrityksissä tehtävälle tutkimus- ja innovaatiotoiminnalle on OECD-maiden häntäpäätä. Teknologiateollisuus esittää, että Suomen TKI-kyvykkyyttä parannetaan kasvattamalla Business Finlandin innovaatiorahoitusta (BF-valtuus) tavoitteellisesti ja merkittävästi. Jotta päästäisiin hallitusohjelmassa asetettuun tavoitteeseen T&K-toiminnan neljän prosentin BKT-osuudesta vuonna 2030, julkisia TKI-panoksia pitää kasvattaa yli 100 miljoonalla eurolla joka vuosi.

EU-elpymispaketti on sopiva rahoituskanava BF:n veturiyritysohjelman vahvistamiselle. Innovaatiorahoitusta tulee kohdentaa veturiyritysohjelman ja PPP-kumppanuuksien kaltaisilla tavoilla, koska ne ovat pitkäjänteisiä, ennakoitavia ja edistävät kumppanuuksia yksityisen ja julkisen sektorin välillä.

Teknologiateollisuus esittää, että yritysten T&K-alihankintaa koskeva verovähennys laajennettaisiin kattamaan myös esimerkiksi yrityksen oman T&K-toiminnan, kaupallistamiseen tähtäävien pilotti- ja demonstraatiolaitosten investoinnit, testaamisen, laboratoriokulut, immateriaalioikeuksien suojaamisen kulut sekä säädösvelvoitteiden (esim. CE-merkinnät) täyttämisestä aiheutuvat kulut. Suomeen sopivan laajan T&K-verovähennyksen valmistelu tulee aloittaa mahdollisimman pian.

Suomalaiset hankkeet ovat saaneet EU-tutkimusohjelmarahoitusta yhteensä 1,32 mrd euroa vuosina 2014–2020. Keskimääräinen onnistumisprosenttimme 14,6 % on keskiarvon (16 %) alapuolella. Suomen EU-rahoitusohjelmista kotiuttama raha voidaan kaksinkertaistaa, kun varaamme kotimaassa rahoitusta hankkeiden valmisteluun ja hakemisen tukipalveluille. Kotimainen tukirahoitus maksaisi itsensä takaisin moninkertaisesti. Kehysriihen yhteydessä hallitus kertoi perustavansa erityisesti pk-yrityksiä varten rahoituksen neuvontapalvelun. Palvelu tulee käynnistää viipymättä, jotta yritykset löytävät oikeat kanavat mahdollisen rahoituksen saamiseksi.

Myös julkisia hankintoja tulisi käyttää tavoitteellisesti elinkaarikestävien ja innovatiivisten ratkaisujen markkinoiden luomiseen. Selonteossa on todettu, että julkisiin hankintoihin käytetään vuosittain 30–35 miljardia euroa, mutta hankintojen vaikuttavuudesta ei ole määrällistä seurantatietoa. Seuranta tulee käynnistää viipymättä, jotta määrälliset tavoitteet voidaan asettaa oikein ja seurata niiden toteutumista.

Jotta innovatiivisia julkisia hankintoja uskalletaan tehdä, tarvitaan vakuutuksen tyyppinen riskienhallintakeino. Riskienhallintavälineen valmistelussa ja käyttöönotosta voitaisiin hyödyntää esimerkiksi Sitran vuonna 2019 laatimassa selvityksessä esitettyä mallia.

Tiekarttojen ja strategioiden toimeenpanon kannustimista huolehdittava

Suomi haluaa olla edelläkävijä ja näyttää tietä ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Selonteossa on todettu oivallisesti, että Suomella voi olla sekä pieni jalanjälki että suuri kädenjälki.

Selonteossa kuvatuissa toimenpiteissä korostuvat sitoutuminen Pariisin ilmastosopimuksen onnistuneeseen toimeenpanoon sekä eurooppalaisen ilmastosääntelyn kehittämiseen. Teknologiateollisuus kannattaa selonteon tavoin, että EU:n päästövähennystavoitteita tiukentavat lisätoimet painotetaan päästökauppasektorille.

Hallituksen ja teollisuuden yhteistyönä on laadittu vähähiilisyystiekartat, joiden tavoitteena on löytää kehityspolkuja eri toimialojen ja yritysten ilmastopäästöjen vähentämiseksi. Kansallisten päästöjen vähentämisen ohella tiekartoissa pyritään

tunnistamaan suomalaisyritysten vähähiiliratkaisujen tarjoama globaali kädenjälkipotentiaali. Suomi edistää myös resurssitehokkaiden kiertotalous-ratkaisuiden ja -osaamisen vientiä sekä kansainvälistä kiertotalousyhteistyötä. Ratkaisujen mahdollistamat globaalit päästövähenemät voivat olla moninkertaisia Suomen omiin päästöihin verrattuna.

Teknologiateollisuus on sitoutunut Suomen hallitusohjelman mukaiseen hiilineutraali Suomi 2035 -tavoitteeseen. Teknologia-alan yritykset pystyvät vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä erittäin merkittävästi ja tarjoamaan samalla Suomelle lupaavaa vientipotentiaalia kymmenien miljardien arvosta. Toimialan päästö-vähennyskeinoista monet perustuvat prosessien ja koneiden sähköistämiseen, energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen, kiertotalouteen sekä digitaalisten ratkaisujen käyttöön.

Tiekarttojen toimeenpanon kannalta olennaista on, että vähähiilisille ratkaisuille on olemassa 1) kansainväliset markkinat ja reilut pelisäännöt, 2) yrityksille on tarjolla vakaa ja teollisia investointeja houkutteleva toimintaympäristö, 3) yhteiskunnassa on älykäs energiajärjestelmä, jossa on riittävästi saatavilla päästötöntä, toimitusvarmaa ja hinnaltaan edullista sähköä sekä 4) aktiivinen TKI-toiminta, joka vauhdittaa vähähiiliteknologioiden kehittämistä.

Hallitus on jo tehnyt teollisuuden energiakustannuksiin myönteisesti vaikuttavia päätöksiä, joista tärkeimpiä ovat teollisuuden sähköveron alentaminen EU:n sallimalle minimitasolle sekä valmisteilla oleva energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämisen tuki, joka kannustaa entistä tehokkaammin hiilineutraaliin tuotantoon, energiaintensiivisten yritysten sähköistämiseen ja huomioi kustannuskilpailukyvyn.

Energiaverotuksen uudistamisen toinen vaihe käynnistetään perustamalla syksyn aikana valmisteluelin, joka laatii viimeistään vuoden 2021 loppuun mennessä energiaverotuksen tiekartan, joka yhdessä päästökaupan kanssa tukee 2035 hiilineutraalisuustavoitteen toteutumista. Tässä yhteydessä on tarpeen käsitellä myös vedyn ja uusien synteettisten hiilivetyjen (ns. sähköpolttoaineet) verokohtelu yhteiseurooppalaisen mallin mukaisesti.

Teknologiateollisuus on valmistellut oman näkemyksensä vedyn ja vetytuotteiden verotukseen. Sen mukaan teollisuuden prosessien raaka-aineena käytetyn vedyn on oltava verotonta. Tässä noudatetaan samaa periaatetta kuin nykyisinkin teollisuuden raaka-aineena käytettävien energiahyödykkeiden verottomuuden suhteen. Myöskään vedyn tuotannossa käytettäviä polttoaineita tai sähköä ei pidä verottaa. Elektrolyyttisesti tuotetun vedyn polttoainekäytöstä tulisi periä energiasisältövero ja hiilidioksidivero samoin kuin kaikilta muiltakin liikennepolttoaineilta. Vastaavasti vedystä valmistetuista synteettisistä hiilivedyistä verot maksettaisiin vasta polttoaineita käytettäessä.

Toimialakohtaiset suunnitelmat kiertotalouteen siirtymiseksi

Selonteossa hallitus sitoutuu toteuttamaan Suomen kiertotalouden strategista ohjelmaa ja erityisesti sen toimeenpanoa tukevat teknologiapilotit, esimerkiksi teollisuuden sivutuotevirtojen ja muovin kemiallisen kierrätyksen kehittämiseksi.

Vientivetoisessa Suomessa kiertotalouden veturiksi sopivat rajoituksia paremmin luonnonvarojen vastuullinen tuotanto, säästeliäs käyttö ja tehokas kierrätys sekä materiaalien käytöstä syntyvän lisäarvon maksimointi ja kiertotalouden globaalin kädenjäljen kasvattaminen. Olennaista muutoksen toteutumisessa on kansainvälisellä yhdenmukaisella sääntelyllä tuettu markkinaehtoinen eteneminen. Poistetaan esimerkiksi turhat säädösesteet ja hidasteet kierrätysraaka-aineiden käytölle ja luodaan kannusteita näiden käytön edistämiselle.

Teollisuuden ja teknologian rooli on aivan keskeinen tarvittavien kiertotalous-ratkaisujen luojana ja käyttäjänä. Kiertotalousohjelman toimeenpanemiseksi tulisi yhteistyössä eri alojen kanssa laatia toimialojen omista lähtökohdista ponnistavat suunnitelmat resurssitehokkaaseen ja hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymiseksi samaan tapaan kuin on laadittu toimialakohtaiset vähähiilitiekartat.

Toimialakohtaisten suunnitelmien perusteella voidaan toteuttaa konkreettinen hiilineutraali kiertotalouden investointiohjelma. Ohjelmalla tuettaisiin ja edistettäisiin uusia laitoksia, ekosysteemejä ja innovaatioita niillä sektoreilla, jotka ovat kiertotalouden kannalta kaikkein lupaavimpia. Investointiohjelma tukisi kiertotalousratkaisujen ja ekosysteemien kehitystä myös suuren mittakaavan laitoksissa. Lisäksi se edesauttaisi EU-rahoituksen hakemisessa. Ohjelman toteutukseen tulisi varata 200 miljoonaa euroa (2022–2023).

Samaan aikaan tulisi rakentaa vahvat kotimaiset referenssit viennin vauhdittamiseksi. Kotimaan markkinoita voidaan luoda julkisilla hankinnoilla, joissa huomioidaan niiden laatu ja elinkaaritaloudellisuus. Samalla lisätään tietoa materiaalien alkuperästä. Digitaalisen tuotepassin käyttöönotto mahdollistaisi täyden jäljitettävyyden ja kierrätettävyyden.

Liiketoiminta- ja vientimahdollisuuksia voidaan kasvattaa myös kiertotaloudessa TKI:n avulla. TKI-rahoitusta tarvitaan perustutkimuksesta alkaen aina tuotteiden ja teknologioiden levittämiseksi maailman markkinoille. Tavoitetta tukemaan tulisi toteuttaa hiilineutraali kiertotalouden TKI-ohjelma. Tukea suunnattaisiin erityisesti hiilineutraalia kiertotaloutta edistäviin digitaalisiin ratkaisuihin, uusiin tuotantoteknologioihin sekä kierrätysmarkkinoiden edistämiseen.

Lisäksi erityisesti pk-yrityksille tulisi luoda avustus, joka suunnattaisiin sellaisen liiketoiminnan kehittämiseen, jotka pitävät sisällään uusia kiertotalouden liiketoimintamalleja, tuotteiden elinkaaren pidentämistä, jakamisalustoja tai digitaalisia palveluja sekä tuote- ja palvelusuunnittelua, joka tukee kiertotalouden kaupallista käyttöönottoa.

Kierrätysraaka-ainemarkkinoiden kehitystä puolestaan tukisivat teollisten symbioosien (FISS) toimintamallin kehittäminen sekä edelleen sivuvirtojen markkinapaikkaa ja data-alustoja mahdollistamaan sektorirajat ylittävä yhteistyö.

Yrityksille suunnattu biodiversiteettiohjelma monimuotoisuuden hallinnan tueksi

Selonteon mukaan Suomi pitää tärkeänä, että luonnon monimuotoisuuden velvoitteet toteutetaan ja että kansainvälisesti edistetään luontopääoman säilyttämistä ja ennallistamista. Maamme osallistuu aktiivisesti kansainväliseen luonnon monimuotoisuutta koskevaan yhteistyöhön.

Teknologiateollisuus kannattaa Suomen tavoin EU:n kansainvälistä johtajuutta luonnon monimuotoisuudessa. Olemme sitoutuneet YK:n ja EU:n biodiversiteettitavoitteiden toteuttamiseen ja laatineet toimeenpanon tueksi oman, koko toimialan kattavan suunnitelman. Olemme ehdottaneet ympäristöministeriölle, että yksityisen sektorin biodiversiteettitietoisuuden ja hallinnan tukemiseksi toteutettaisiin uudistettu yrityksille suunnattu biodiversiteettiohjelma.

Yritysvastuun hallintaan yhdistelmä yhteisösääntelyä ja vapaaehtoisia toimia

Selonteon globaalia vastuuta ja johdonmukaisuutta koskevassa osassa todetaan, että suomalaisen kulutuksen globaaleja vaikutuksia tunnetaan huonosti. Arvoketjut tulisi selvittää kokonaisvaikutusten arvioimiseksi. Arvoketjujen tunteminen on olennainen osa yritysvastuullisuutta ja vaikutusten arviointi auttaa teeman koskevan sääntelytarpeen määrittelyssä.

Teknologiateollisuus ry pitää yritysvastuuta tärkeänä ja ajankohtaisena aiheena – jäsenillemme vastuullisuus on osa jokapäiväistä toimintaa. Yritysvastuukysymykset ovat lähtökohtaisesti globaaleja kysymyksiä. Tällöin myös ratkaisuksi tulisi ensisijaisesti suunnitella keinoja, jotka ovat globaaleja soveltamiseltaan.

Yrityksissä on jo tällä hetkellä käytössä paljon vastuullisuutta koskevaa itsesääntelyä ja erilaisia vapaaehtoisuuteen pohjautuvia mittareita, ja suomalaiset yritykset ovat vastuullisuusasioissa maailman kärkeä. Usea suomalainen yritys on valittu maailman vastuullisimpien yritysten Global 100 -listalle. Listan yrityksiä arvioidaan erilaisilla ympäristövastuun, sosiaalisen vastuun ja hyvän hallinnon mittareilla. itsesääntelyinstrumenttien etuna on muun muassa se, että niillä voidaan puuttua joustavasti hyvin erilaisiin tilanteisiin, joita lainsäädännössä ei välttämättä ole voitu huomioida. Itsesääntelymekanismeja olisi mahdollista kehittää edelleen vastaamaan yhä paremmin yritysvastuun edistämistarpeisiin.

Yritysvastuuasioiden edistämiseksi on valmisteilla sääntelyä unionitasolla, mistä syystä ei ole tarkoituksenmukaista laatia samanaikaisesti kansallista sääntelyä. EU-tasolla vastuullisuuskysymyksiin haetaan ratkaisuja myös useilla muilla sääntelyaloitteilla tai jo annetulla sääntelyllä, kuten tuoreella kestävän rahoituksen taksonomia-asetuksella. EU-tasolla edistettävät sääntelytoimenpiteet ovat jääneet kansallisissa selvityksissä liian vähälle huomiolle.

Teknologiateollisuuden arvion mukaan kansainvälisten toimitusketjujen ongelmiin tulisi ensisijaisesti hakea globaalia ratkaisua ja huomioida erilaisten itsesääntelyinstrumenttien mahdollisuudet. Useiden eri kansallisten ja EU-tason säädösten kokoelma ei ole omiaan edistämään ihmisoikeuksien ja ympäristön suojelua parhaalla mahdollisella tavalla. Yksittäisen valtion kansallinen yritysvastuulaki saattaa pahimmillaan vaikeuttaa vastuullisuuskysymykset

toiminnassaan vakavasti ottavan yrityksen toimintaa kansainvälisillä markkinoilla. Mahdollisen lainsäädännön vaikutusarvioinnissa olisi näin ollen erittäin tärkeätä huomioida kansallisen yritysvastuulain vaikutukset suomalaisten yritysten kilpailukykyyn kansainvälisillä markkinoilla ja erityisesti suhteessa keskeisiin kilpailijamaihin

Digivihreä kasvu mahdollistetaan investoimalla osaamiseen

Selonteon mukaan hallitus lisää merkittävästi niiden nuorten ja aikuisten määrää, joilla on työllistymiseen, säällisiin työpaikkoihin ja yrittäjyyteen tarvittavat taidot, kuten tekninen ja ammatillinen osaaminen. Hallituksen tavoitteena on jatkuvan oppimisen edistäminen, aikuisten puuttuvien perustaitojen vahvistaminen sekä eri alueiden ja toimialojen työvoimatarpeeseen vastaaminen. Tavoitetta palvelemaan hallitus toteuttaa parlamentaarisen jatkuvan oppimisen uudistuksen.

Osaamistason nostamiseksi ja osaajapulan lievittämiseksi on rahoitettava yritysten tarpeisiin vastaavia nopeavaikutteisia jatkuvan oppimisen malleja. Koulutuksen ja työelämän yhteyttä voidaan parantaa kohdentamalla T&K-rahoitusta korkeakouluja ja yrityksiä lähentäviin kumppanuuksiin ja tukemalla yritysten muodostamien toimialakohtaisten tai alueellisten verkostojen osaamisen kehittämistä.

Jatkuvan oppimisen rahoitusta tulisi kohdentaa myös tutkimusinfrastruktuureiden sekä tutkimus-, kehittämis- ja testausympäristöjen vahvistamiseen. Tunnistamalla kriittiset osaamisalueet ja vahvistamalla koulutus- ja tutkimustoimintaa voidaan tukea yritysten liiketoiminnan kestävää kasvua ja uudistumista.

Digitalisaatiota ja vihreää kasvua edistävää lyhytkestoista, räätälöityä ja työelämän tarpeisiin vastaavaa koulutustarjontaa, esimerkiksi tekoälyn ja robotisaation hyödyntämistä, vähähiilisyystiekarttojen edellyttämää osaamista, kiertotalouden teknologioiden ja liiketoimintamallien kehittämistä sekä akku- ja vetyklustereissa vaadittavaa osaamista tulisi selkeästi lisätä.

Kehittämällä datapohjaista osaamistarpeiden ennakointia voidaan tuottaa reaaliaikaisemmin tietoa toimialojen ja alueiden osaamistarpeiden muutoksista. Lisäksi jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus tulee toteuttaa siten, että se mahdollistaa julkisten ja yksityisten palveluiden saumattoman yhteistoiminnan.

Kansallisen kestävän politiikan seuranta ja arviointi tehtävä laajapohjaisesti

Agenda2030:n kansallisen toimeenpanon riippumaton arviointi toteutetaan syksyn ja talven 2022–2023 aikana. Arviointi tarkastelee kokonaisvaltaisesti Suomen edistymistä Agenda2030:n toimenpanossa sekä lausuttavana olevassa selonteossa kuvattujen toimien toteutumista. Arviointiesityksen valmistelusta vastaa hallinnonalojen yhteisen tutkimus-, ennakointi- ja arviointityöryhmänarvioinnin alaisuuteen perustettava alatyöryhmä.

Teknologiateollisuus katsoo, että Agenda 2030:n toimeenpanossa, toteutuksen arvioinnissa ja päivityksessä tulisi eri toimijoita osallistaa nykyistä paremmin. Nyt ohjelma itsessään on korostetun tiiviisti kytkeytynyt hallitusohjelmassa määriteltyihin aloitteisiin ja toimiin, vaikka kyseessä on yhteiskunnan kaikkia

toimijoita velvoittavat tavoitteet. Hallitus ja julkinen sektori voivat omilla päätöksillään ohjata tai toteuttaa vain rajallista osan tarvittavista toimenpiteistä, siksi elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan edustajien laaja yhteistyö on välttämätöntä.

Helsingissä 10.5.2021

Helena Soimakallio
Johtaja, kestävä kehitys Teknologiateollisuus ry

Puhelin 040-5507706
Sähköposti helena.soimakalio@teknologiateollisuus.fi